

Илија ПСАЛТИРОВ

ЌЕ "ПАЃА" ЛИ И ШЕНГЕНСКИОТ СИД?

Кога во 1990 година падна Берлинскиот сид, што доведе до реунификација на Германија и што воедно претставуваше уривање на сидот кој дотогаш ја делеше Европа на Источна и на Западна, можеби никој не очекуваше дека истовремено Европската унија ќе крене еден многу посоставен сид меѓу европските држави, кој денес е познат како "Шенгенска зона". Имено, во јуни 1985 година пет земји-членки на Европската унија (тогаш Европска заедница): Германија, Франција, Белгија, Холандија и Луксембург, одлучија да почнат процес на постепено укинување на административните граници меѓу нив и овозможување слободен проток на луѓе без документи за идентификација, што иако оценета како позитивна идеја, сепак им предизвика проблеми на земјите кои не се дел од Европската унија, а се дел од Европа. Од идеја до реализација беше потребно долго време, па иако во 1990 година беше потпишан познатиот Шенгенски договор, тој стапи на сила дури 5 години подоцна, во 1995 година. Во време кога се потпишуваше овој договор, тој не беше документ на Унијата, но подоцна беше прифатен и од останатите земји-членки.

Она што е особено интересно да се истакне е фактот дека две земји-членки на Унијата го немаат во целост прифатено Шенгенскиот режим, Ирска и Велика Британија, но и Данска е под посебен договор, додека од друга страна, пак, две земји кои не се членки на Унијата, сепак се дел од Шенгенската зона, Исланд и Норвешка (од 1996 година), а и Швајцарија прави напори во скоро време да ѝ се придружи на оваа група. Новите 10 земји-членки, кои во мај 2004 година ѝ се придружија на Унијата, како и новите две држави кои од почетокот на следната година ќе станат дел од ЕУ (Бугарија и Романија), ќе мора да го "преживеат" транзициониот период сè до целосната либерализација на движењето во рамките на Шенгенската зона. Значи, и покрај фактот што де јуре се дел од Унијата, новите земји-членки не можат сè уште да ги почувствуваат благодетите од слободното движење низ државите на ЕУ без патни исправи.

Шенгенскиот "acquis", како што се нарекува сетот на документи, акти и одлуки на институциите на ЕУ, со текот

на времето стана инструмент за поделба на Европејците на ЕУ граѓани и на граѓани кои не се жители на ЕУ, што почна да создава низа непријатности при патувањето во ЕУ, особено на граѓаните од земјите од Балканот, меѓу кои и македонските граѓани. Чекањето во колони пред европските амбасади и конзулати во Скопје, па и во Битола, е секојдневна слика. Дури и на пеколни 35 степени или на минус 10 степени Целзиусови, нашите граѓани се принудени да чекаат надвор од просториите

кон овие земји. Во Македонија веќе се поведоа неколку акции за олеснување или за целосно укинување на визниот режим за македонските граѓани. Акцијата "Македонија без Шенген", како и неодамнешната акција на младите од Македонија под мотото "Виза, ај батали!", кои беа поддржани од своите врстници од повеќе европски земји, па дури и пред зградата на Европскиот парламент во Брисел, покажаа дека Шенгенскиот сид им е најголемата пречка на граѓаните на Македонија, а особено на мла-

ШЕНГЕНСКИОТ "ACQUIS", СЕТ НА ДОКУМЕНТИ, АКТИ И ОДЛУКИ НА ИНСТИТУЦИИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА, СТАНА ИНСТРУМЕНТ ЗА ПОДЕЛБА НА ЕВРОПЕЈЦИТЕ НА ЕУ ГРАЃАНИ И НА ГРАЃАНИ КОИ НЕ СЕ ЖИТЕЛИ НА УНИЈАТА, ШТО ПОЧНА ДА СОЗДАВА НИЗА НЕПРИЈАТНОСТИ ПРИ ПАТУВАЊЕТО ВО ЕУ, ОСОБЕНО НА ГРАЃАНИТЕ ОД ЗЕМЈИТЕ ОД БАЛКАНОТ, МЕЃУ КОИ И МАКЕДОНСКИТЕ ГРАЃАНИ.

на амбасадите и на конзулатите. Од друга страна, пак, наметнатите услови и документите кои се бараат за добивање виза за влез во Шенгенската зона се исклучително ригорозни, па многу често се случува и еминентни професори, научни работници, државни службеници, бизнисмени, но и студенти и спортисти да не добијат виза, иако имаат уредни покани од земјата која им е дестинација. Срамни сцени се случуваат секојдневно и тоа сè повеќе го зголемува револтот на граѓаните.

На почетокот на оваа година Европското движење во Република Македонија, заедно со останатите движења од т.н. Западен Балкан, а во соработка со Меѓународното европско движење со седиште во Брисел (претседател на МЕД е поранешниот претседател на Европскиот парламент, Пат Кокс), потпишаа заедничка Декларација со која од Европската унија побараа целосно укинување на визниот режим

за нормална комуникација со граѓаните на ЕУ. Сепак, сите овие притисоци вродија со плод и пред дваесетина дена Македонија официјално ги почна преговорите за либерализација на визниот режим со ЕУ. Мој личен став е дека преку овие акции граѓанските организации покажаа поголема агилност отколку државните институции. Договорите за реадмисија, кои се еден од условите за олеснување на визниот режим, се во фаза на потпишување, но се чини тој процес многу бавно се одвива. Новите висококвалитетни пасоши ги чекаме неколку години, како резултат на разни интереси, а интегрираното гранично управување е сè уште во развојна фаза (иако има солиден напредок). Заклучок од сè ова е дека ние мораме да ја завршиме нашата домашна работа, но од друга страна и ЕУ треба да сфати дека нејзиниот ригорозен визен режим само ја девалвира основната идеја за обединета Европа, за Европа без граници.